

MAANTJE

Dat verenkleden bij roofvogels enorm kunnen verschillen, is ondertussen door iedereen wel geweten. De Buizerd dankt er zijn Franse naamgeving zelfs aan: "Buse variable". Maar de betere roofvogelboeken tonen ook de verschillende verenkleden van Bruine Kiekendieven, zelfs bij juveniele exemplaren. Het verenkled waarbij enkel een bleek 'maantje' - in het Engels 'nape' - in de nek te zien is, intrigeert mij persoonlijk mateloos.

In het broedseizoen 2020 hadden we een nest van vier juvenielen met dit verenkled, dus donker met enkel een maantje in de nek, in de Moeren. Bij het ringen en

wingtaggen bleek er 1 jong al uitgevlogen te zijn, 1 juveniel werd vermoedelijk aangereiden door een auto en is naar het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde dieren gebracht waar hij helaas werd geëuthanaseerd door de ernst van zijn verwondingen. Eén mannetje en één vrouwtje zijn uitgevlogen met tags! Helaas zijn er nog geen terugmeldingen van deze 2 vogels.

De vraag die mij als kiekendievenliefhebber constant door het hoofd spookte, is welk verenkled dit type van kiekendieven als volwassen vogel zal dragen. Groeien ze uit tot gewone, donkere kiekendieven? We zien immers wel meer mannetjes met een donkere kop. Of worden het exemplaren van de zogenaamd donkere morf van de Bruine Kiekendief, een ongewone variëteit, die hier normaal niet voorkomt?

In een persoonlijk onderhoud met Klaus Malling Olsen, een gerenommeerde

roofvogelkenner (die meerdere boeken uitgegeven heeft) uit Denemarken, werd dit verenkled besproken. Klaus drukte me op het hart dat hij verscheidene juvenielen met dit verenkled gezien heeft, maar dat deze niet resulteerden in een donkere morf eens de vogel volwassen werd.

In mijn persoonlijke vogelbibliotheek, die grotendeels uit roofvogelboeken bestaat, las ik in het boek van William S. Clark 'A Field Guide to the RAPTORS of Europe, The Middle East, and North Africa' het volgende:

"Adult female dark morph is solidly dark brown overall but with (usually) a streaked creamy nape patch and pale patches on the undersides of the primaries. Juveniles in dark-morph plumage are most likely the all-dark juveniles with or without light nape patches as described above."

Dit is bij mijn weten het enige boek waar een adult vrouwtje Bruine Kiekendief donkere morf beschreven wordt. Al de andere boeken beschrijven enkel de mannelijke vorm van de donkere morf Bruine Kiekendief, maar vermelden wel

het juveniele kleed met enkel een maantje in de nek.

Sinds het jaar met de vier jongen in dit mysterieuze verenkleed (2020 dus) komt er een dergelijk individu in de wintermaanden slapen aan de Blankaart. Meer nog: er is zelfs vastgesteld dat dit de meest plaatstrouwe kiekendief is van de hele monitoring. Van de 25 weken die vorig jaar gemonitord werden, tekende deze kiekendief 21 keer present! Dit exemplaar heeft geen wingtags, maar de kans bestaat dat het hier om het uitgevlogen jong gaat van het nest uit de Moeren. Maar dat zullen we nooit met zekerheid kunnen zeggen.

Feit is wel dat het exemplaar aan de Blankaart ondertussen geen juveniel verenkleed meer heeft. In 2021 en in 2022 is vastgesteld dat Maantje (zo wordt ze genoemd tijdens de monitoring) rui in haar verenkleed had en een juveniele Bruine Kiekendief (1ste jaar) ruit geen handpennen of armpennen. Dat gebeurt pas in het 2de kalenderjaar vanaf mei. Vers gewisselde

veren (rui) kan je opmerken doordat deze een andere kleur hebben dan niet geruide veren. Veren zijn onderhevig aan slijtage door wrijving met de lucht, met de grond of takken en door zonlicht. Verse veren zien er daardoor donkerder uit, wat duidelijk te zien is in bovenstaande foto. Is het exemplaar van 2020, 2021 en 2022 hetzelfde exemplaar? Dat kan uiteraard niet met zekerheid gezegd worden, maar de kans is groot aangezien vele kiekendieven plaatstrouw zijn aan hun overwinteringsgebied.

Jean-François Blanc, Audrey Sternalski en Vincent Bretagnolle schreven een artikel over variatie in het verenkleed bij Bruine Kiekendieven in Frankrijk. Dit werd gepubliceerd in British Birds - maart 2013. Door het wingtagproject konden ze Bruine Kiekendieven jarenlang opvolgen. Ook zij kwamen

"maantjes" tegen. Hier wordt bevestigd dat deze vrouwtjes dit donkere verenkleed voor de

rest van hun leven blijven dragen, maar wordt er niet naar verwezen als zijnde een donkere morf vrouwtje. Straffer nog, ze hebben foto's van een adult mannetje met een maantje in de nek. Hoe ziet een donkere morf vrouwtje er dan uit? Dat blijft een mysterie.

Wim Bovens

Donkere morf
Bruine Kiekendief man
foto Bart Hoekstra

